

Věc C-67/24 [Amozov]ⁱ

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

29. ledna 2024

Předkládající soud:

Sofijski rajonen sad (Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

16. ledna 2024

Navrhovatel:

R. K.

Odpůrci:

K. Ch.

D. K.

E. K.

USNESENÍ

č. 20113271

v Sofii dne 16. ledna 2024

SOFIJSKI RAJONEN SAD (OKRESNÍ SOUD V SOFII), [omissis]

[omissis]

po projednání občanskoprávní věci č. 22941/2020 a s přihlédnutím k následujícímu:

- 1 Řízení je upraveno v čl. 276 prvním pododstavci SFEU.

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

- 2 Předmětem je výklad bodu 15 odůvodnění nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. 2009, L 7, s. 1) ve spojení s jeho čl. 3 písm. a) a d) a článkem 5.

ÚČASTNÍCI PŮVODNÍHO ŘÍZENÍ:

3 1. Navrhovatel:

4 Navrhovatelem je [R. K.], [omissis] Sofie [omissis]

5 [omissis] [zastoupení]

6 2. Odpůrci:

7 Odpůrci jsou:

8 [K. Ch.], [omissis] Kanada

9 [D. K.], [omissis] Kanada

10 [E. K.], [omissis] Kanada

11 [omissis] [zastoupení]

NÁVRHOVÁ ŽÁDÁNÍ ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ:

12 Předmětem původního řízení je návrh [R. K.] proti [K. Ch.], [D. K.] a [E. K.] na změnu soudem stanoveného výživného.

13 Navrhovateli byla rozhodnutím Nejvyššího soudu provincie Québec, oddělení pro rodinné věci, okres Trebon, uložena povinnost platit výživné na děti [D. K.] a [E. K.] ve výši 613,75 kanadských dolarů (CAD) měsíčně na každé z nich a výživné na manželku [K. Ch.] ve výši 2 727,50 CAD.

14 Navrhovatel se domáhá toho, aby stanovené výživné bylo upraveno tak, že výživné na [D. K.] bude sníženo z 613,75 CAD na 180 Leva (BGN) a [výživné] na [E. K.] a [K. Ch.] již nebude placeno.

VNITROSTÁTNÍ PRÁVO:

15 1. **Graždanski procesualen kodeks** (občanský soudní řád), [omissis], dále jen „GPK“;

16 „Opravný prostředek

Článek 274 (1) Opravné prostředky proti rozhodnutím soudu jsou přípustné,

1. pokud rozhodnutí ukončuje řízení a
2. v případech výslovně stanovených zákonem.

17 Přezkum a rozhodnutí o opravném prostředku

Článek 278 [omissis]

(2) Zruší-li soud napadené rozhodnutí, rozhodne ve věci samé. Dokazování je přípustné, považuje-li jej soud za nezbytné.

(3) Rozhodnutí o opravném prostředku je pro soud prvního stupně závazné. [...]“

18 2. Zákon o osobách a rodině [omissis]

19 „[omissis]

20 2. Zletilosti a tím neomezené schopnosti být nositelem práv a povinností se nabývá dovršením osmnáctého roku věku.

21 3. Osoby mladší 14 let jsou nesvéprávné.“

22 3. Rodinný zákoník [omissis]:

Kapitola 10

VÝŽIVNÉ

23 „Nárok na výživné

Článek 139 Nárok na výživné má ten, kdo není schopen vykonávat výdělečnou činnost a není schopen si obživu zajistit z vlastního majetku.

24 **Pořadí vícero povinných**

Článek 140 (1) Osoby oprávněné z výživného mohou své nároky uplatnit v následujícím pořadí vůči:

1. dětem a manželovi;
2. rodičům;
3. rozvedenému manželovi;
4. vnoučatům a pravnoučatům;
5. sourozencům;
6. prarodičům a příbuzným ve vzestupné přímé linii.

[omissis]

25 Pořadí vícero oprávněných z výživného

Článek 141 Je-li z výživného oprávněno více osob, platí povinný výživné v následujícím pořadí

1. dětem a manželovi;
2. rodičům;
3. rozvedenému manželovi;
4. vnoučatům a pravnoučatům;
5. sourozencům;
6. prarodičům a příbuzným ve vzestupné přímé linii.

26 Výše výživného

Článek 142 (1) Výše poskytovaného výživného se určuje podle potřeb oprávněného z výživného a podle možností povinného.

(2) Minimální výše výživného na dítě odpovídá čtvrtině zákonné minimální mzdy.

27 Výživné na nezletilé dítě

Článek 143 (1) Každý rodič je povinen zajistit v souladu se svými možnostmi a svou hospodářskou situací životní podmínky nezbytné pro rozvoj dítěte.

(2) Rodiče jsou povinni zajistit výživné svým nezletilým dětem, nezávisle na tom, zda jsou způsobilí vykonávat výdělečnou činnost nebo zda si mohou obživu zajistit ze svého majetku.

(3) Rodiče jsou povinni poskytovat výživné i tehdy, pokud dítě pobývá mimo rodinu.

(4) [omissis] [příplatek k výživnému na zvláštní potřeby dítěte]

28 Výživné na plnoleté dítě připravující se na budoucí povolání

Článek 144 Rodiče jsou povinni poskytovat výživné svým plnoletým dětem, kteří v rámci běžné doby přípravy na budoucí povolání řádně navštěvují střední školu do dovršení 20. roku života a vysokou školu do dovršení 25. roku života, pokud si obživu nemohou zajistit sami vlastní výdělečnou činností nebo z vlastního majetku a rodiče mohou platit výživné, aniž jim to přináší zvláštní obtíže.

29 Výživné rozvedeného manžela

Článek 145 (1) Nárok na výživné má ten z manželů, který nezavinil rozvod.

(2) Výživné se platí nejdéle tři roky od rozvodu, ledaže by se účastníci dohodli na delším období. Soud může dobu placení výživného prodloužit, pokud je oprávněný z výživného v mimořádně tíživé situaci a povinný může výživné platit bez dalších zvláštních obtíží.

(3) Nárok rozvedeného manžela na výživné zaniká, pokud vstoupí do jiného manželství.

30 Výživné odváděním peněžní renty

Článek 146 (1) Peněžní renta se platí měsíčně. Při prodlení s platbou musí být uhrazeny zákonné úroky z prodlení.

[omissis]

31 Vzdání se nároku na výživné

Článek 147 Vzdání se nároku na výživné do budoucnosti je nicotné.

32 Zákaz započtení

Článek 148 Započtení s pohledávkou na výživném je nepřípustné.

33 Zpětné uplatnění nároku na výživné

Článek 149 Oprávněná osoba může výživné požadovat zpětně nejvýše rok před podáním žaloby.

34 Změna a zrušení vyživovací povinnosti

Článek 150 Při změně poměrů lze stanovené výživné nebo příplatky změnit nebo zrušit.

35 [omissis] [článek 151, zánik nároku na výživné]

[omissis]⁶⁶

36 4. Kodeks na meždunarodnoto častno pravo (zákoník o mezinárodním právu soukromém, dále jen „KMČP“) [omissis]

37 „Obecná příslušnost

Článek 4 (1) Mezinárodní příslušnost soudů a jiných bulharských orgánů je dána tehdy, pokud

1. žalovaný nebo odpůrce mají obvyklý pobyt, statutární sídlo nebo místo svého skutečného obchodního vedení v Bulharské republice;

2. žalobce nebo navrhovatel je bulharský státní příslušník nebo právnická osoba založená podle bulharského práva.

38 Soudní příslušnost ve věcech vyživovací povinnosti

Článek 11 Bulharské soudy jsou pro věci týkající se vyživovací povinnosti příslušné kromě případů podle čl. 4 odst. 1 i tehdy, pokud má osoba oprávněná z výživného svůj obvyklý pobyt v Bulharsku.

39 Výlučná pravomoc

Článek 22 Mezinárodní příslušnost bulharských soudů a jiných bulharských orgánů je výlučná pouze tehdy, pokud je to výslovně stanoveno.

40 Konkludentní založení příslušnosti bulharských soudů

41 **Článek 24** [*omissis*] Je-li příslušnost bulharských soudů založena dohodou podle čl. 23 odst. 1, může být založena i bez takovéto dohody tím, že žalovaný ji ve lhůtě pro žalobní odpověď uzná výslovně nebo konkludentně svým vyjádření k hlavní věci.

42 Příslušnost při změně poměrů

Článek 27 (1) Je-li při zahájení řízení založena mezinárodní příslušnost, zůstává zachována, i když její podmínky později v průběhu řízení odpadnou.

(2) Není-li při zahájení řízení dána mezinárodní příslušnost, je založena, pokud se v průběhu řízení naplní její podmínky.“

43 5. Vnitrostátní judikatura

44 5.1. **Rozsudek Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko, dále jen „VKS“) č. 131 ze dne 1. června 2015** [*omissis*], v němž bylo rozhodnuto o návrhu na snížení výživného stanoveného Nejvyšším soudem státu K., Spojené státy Americké, na kterém se zakládalo rozhodnutí napadené u VKS.

45 Sofijski gradski sad (Městský soud v Sofii) v napadeném rozhodnutí konstatoval, že je příslušný k rozhodnutí o návrhu (podle čl. 4 odst. 1 bodu 2 KMČP, protože návrh byl podán před vstupem nařízení Rady [EG] č. 4/2009 v platnost), shledal, že rozhodné je bulharské právo (čl. 87 odst. 2 KMČP) a návrh zamítl jako neopodstatněný. Navrhovatel, otec odpůrkyně narozené dne 28. ledna 1996, žil se svou rodinou ve Spojených státech Amerických, kde jeho dcera po rozvodu zůstala s matkou a pokračovala tam v přípravě na povolání. V roce 2007 skončil v zaměstnání a vrátil se do Bulharska. Rozhodnutím [*omissis*] [Okresního soudu v Sofii] [*omissis*] bylo rozhodnutí o výživném přijaté Nejvyšším soudem státu K. [*omissis*] uznáno a rozhodnuto o jeho vykonatelnosti v rozsahu, v němž A.E.K. ukládá povinnost platit svému nezletilému dítěti M. A. K., bytem v [*omissis*] USA, od 1. září 2007 měsíční výživné ve výši 1 309 USD. Soud odmítl změnit

výši přiznaného výživného, protože ta byla stanovena na základě prostředků nezbytných k pokrytí životních výdajů dítěte s přihlédnutím k poměrům ve státě, ve kterém dítě se svými rodiči žilo a po rozvodu v něm zůstalo, a výživné musí být vyměřeno v souladu s těmito skutečnostmi. Skutečnost, že navrhovatel má další nezletilé dítě (narozené 3. září 2012), není nezbytné brát v úvahu, protože dítěti M., které je již mezitím zletilé, v současnosti výživné nedluží. Na druhé straně navrhovatel dobrovolně opustil svou dobře placenou práci v USA a po návratu do Bulharska byl schopen platit dlužné výživné, několikrát změnil zaměstnání a na poměry v zemi vydělával dobře, obdržel vysoké odstupné za ukončení pracovních smluv a platy a v roce 2010 prodal vlastní nemovitost. Dále bylo upozorněno na skutečnost, že podle čl. 143 odst. 2 GPK mají rodiče vůči svým nezletilým dětem neomezenou vyživovací povinnost, a to nezávisle na tom, zda jsou rodiče sami výdělečně činní nebo jsou schopni zajistit si obživu z vlastního majetku, a že změnu výše výživného nelze odůvodnit tím, že došlo ke snížení příjmu jednoho z rodičů, který má vyživovací povinnost, nebo že nastoupil do zaměstnání, které neodpovídá jeho kvalifikaci, pokud by tím mělo být zmařeno plnění nároku dítěte na výživné.

- 46 Rozhodnutí je dostupné na internetu na adrese: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=50B246F1E99D0F28C2257E53004AF610>
- 47 **5.2. Rozsudkem VKS č. 301 ze dne 7. října 2013** [omissis] bylo rozhodnuto, že napadené rozhodnutí o kasačním oprávněném prostředku je nepřijatelné, protože manželství navrhovatele A. B. A. a R. D. G. bylo v prvním stupni rozvedeno rozhodnutím soudu Španělského království ze dne 3. března 2006 [omissis] a navrhovateli v něm byla uložena povinnost platit výživné ve výši 250 eur měsíčně na svou nezletilou dceru (odpůrkyni A. B. D.). V okamžiku rozhodnutí soudu měli jak navrhovatel, tak i odpůrkyně obvyklý pobyt na území Španělska, tedy v členském státě ve smyslu nařízení (ES) č. 4/2009. Okražen sad Targovište (Okresní soud Targovište, Bulharsko) rozhodl usnesením č. 35/9.12.2008 [omissis] o vykonatelnosti rozhodnutí španělského soudu na bulharském území. Navrhovatel v té době přesunul svůj obvyklý pobyt do Bulharska, násobně omezil své výdělečné možnosti a nebyl schopen platit výživné ve výši stanovené španělským soudem. Z tohoto důvodu navrhl, aby bulharský soud výživné, které měl navrhovatel platit své nezletilé dceři, snížil z 250 eur na 80 BGN.
- 48 VKS ve svém odůvodnění uvedl, že již z argumentace a z návrhových žádání vyplývá, že bulharský soud není podle čl. 8 odst. 1 nařízení (ES) č. 4/2009 příslušný, aby o návrhu rozhodl. Měl za to, že pokud soud jiného členského státu přiznal určitou výši výživného a oprávněný z výživného nezměnil svůj obvyklý pobyt, pak povinný k výživnému nemůže podat návrh na změnu tohoto rozhodnutí soudem jiného členského státu. To je přípustné pouze ve výjimečných případech stanovených v čl. 8 odst. 2 nařízení (ES) č. 4/2009, mezi které nepatří změna obvyklého pobytu osoby povinné k výživnému (v projednávané věci navrhovatele). Zákonný zástupce odpůrkyně již v odpovědi na návrh namítl nepřislusnost bulharského soudu, protože odpůrkyně má obvyklý pobyt ve Španělském království. Tato skutečnost vyplývala již ze spisu a mezi účastníky je

nesporná. Není tvrzeno, ani nebylo zjištěno, že existují skutečnosti, které hovoří pro použití některé z výjimek stanovených v čl. 8 odst. 2 nařízení (ES) č. 4/2009, takže bulharský soud měl z úřední povinnosti rozhodnout o své nepříslušnosti a tuto vyhlásit. Tím, že tak neučinil, nýbrž ve věci rozhodl, přijal nepřípustné rozhodnutí, což představuje důvod pro kasační opravný prostředek ve smyslu čl. 281 bodu 2 GPK. Rozhodnutí proto musí být zrušeno, výkon, který se na něm zakládá, zastaven a odpůrkyni přiznána náhrada nákladů řízení.

49 Rozhodnutí je dostupné na internetových stránkách Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud): <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=B9C4C9AEE38E5D30C2257BFD0028FA2C>

50 5.3. Rozsudek VKS č. 313 ze dne 10. září 2012 [omissis]

Podle rozsudku VKS č. 280 ze dne 28. září 2011 [omissis] se potřeby osoby oprávněné z výživného řídí jejími obvyklými životními podmínkami s přihlédnutím k jejímu věku, vzdělání a jiným relevantním okolnostem konkrétního případu, přičemž schopnost povinného k výživnému je určena jeho příjmem, majetkem a jeho kvalifikací. Výživné na nezletilé děti platí oba rodiče v souladu se svou schopností a s přihlédnutím k péči o dítě rodičem, který jej vychovává.

Toto rozhodnutí je dostupné na internetových stránkách Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud): <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=133E725004D449DDC2257919004148A5>

51 SKUTKOVÝ STAV:

52 Hlavním předmětem původního řízení vedeného u předkládajícího soudu je návrh podaný [R. K.] proti jeho manželce [K. Ch.], s níž se rozvedl, jeho dceři [D. K.] a synovi [E. K.] na změnu soudem stanoveného výživného.

53 Navrhovatel je bulharský státní příslušník a rozhodnutím Nejvyššího soudu, oddělení rodinných věcí, provincie Québec, okres Trebon, mu byla uložena povinnost, aby svým dvěma tehdy nezletilým dětem kanadské a bulharské státní příslušnosti platil měsíční výživné ve výši 613,75 CAD na každé z dětí a své manželce, s níž se rozvedl a která je kanadská státní příslušnice, výživné ve výši 2 727,50 CAD. Rozhodnutí je pravomocné.

54 Navrhovatel uvádí, že výživné bylo přiznáno rozhodnutím, kterým bylo rozvedeno manželství uzavřené mezi [R. K.] a [K. Ch.] a upravena péče o děti a jejich výživné. V době podání návrhu měl bydliště v Bulharské republice, v Sofii.

55 Tvrdí, že jeho syn [E. K.] je plnoletý, na základě uvedeného rozhodnutí mu ale musí i nadále platit výživné.

56 Od konce roku 2018 je nezaměstnaný a nevlastní žádný movitý ani nemovitý majetek. V Kanadě požádal o insolvenční a potvrzením o oddlužení, které vydal

dne 21. června 2018 registrovaný insolvenční správce [*omissis*], byl vyhlášen jeho osobní bankrot. V roce 2019 opustil Kanadu a přestěhoval se do Sofie.

- 57 Senát rozhodující ve věci se cestou právní pomoci pokusil doručit soudní písemnosti odpůrcům v Kanadě na adresu uvedenou v návrhu, ti zde však nebyli zastíženi. Senát proto předvolal odpůrce umístěním oznámení na adrese jejich bydliště v Bulharsku a ustanovil jim opatrovníka.
- 58 Opatrovník ve své odpovědi na návrh namítá nepřislusnost bulharského soudu pro rozhodnutí o návrzích. Tuto námitku opírá o skutečnost, že odpůrci nemají obvyklý pobyt v Bulharské republice.
- 59 Senát rozhodující ve věci řízení zastavil usnesením č. 20082014/6.3.2023 z důvodu nepřislusnosti bulharského soudu. V odůvodnění usnesení se odkazuje na bod 15 odůvodnění nařízení Rady č. 4/2009: „*Aby bylo možno chránit zájmy oprávněných z výživného a umožnit řádný výkon spravedlnosti v rámci Evropské unie, měla by být upravena pravidla o příslusnosti, která vyplývají z nařízení (ES) č. 44/2001. Okolnost, že odpůrce má místo obvyklého pobytu ve třetím státě, by již neměla vylučovat uplatňování pravidel Společenství o soudní příslusnosti a napříště by již neměla být dána možnost odkázat na pravidla o soudní příslusnosti v rámci vnitrostátního práva. Toto nařízení by tudíž mělo stanovit, ve kterých případech může soud členského státu uplatnit svou podpůrnou příslusnost.*“ Soud v usnesení tvrdí, že nařízení má obecnou platnost a použije se vůči třetím zemím, jako je Kanada.
- 60 Proti tomuto rozhodnutí o zastavení řízení podal navrhovatel kasační opravný prostředek k Městskému soudu v Sofii, kterým se domáhal jeho zrušení. Odpůrci mají ve své odpovědi na kasační opravný prostředek za to, že napadené rozhodnutí je v souladu s právem, a připojují se k odůvodnění soudu.
- 61 Usnesením č. 9114/1.8.2023 [*omissis*] bylo usnesení Okresního soudu v Sofii zrušeno a věc vrácena k pokračování v řízení. Městský soud v Sofii uvedl, že odpůrci, tedy děti navrhovatele a navrhovatele v řízení o kasačním opravném prostředku, jsou bulharští státní příslušníci s trvalým bydlištěm v Kanadě.
- 62 Vzhledem k tomu, že Kanada není členským státem Evropské unie, pravidla pro vymezení příslusností podle článku 3 a násl. (v rozhodnutí omylem označené jako článek 4 nařízení) nařízení (ES) č. 4/2009 se nepoužijí. Bod 15. odůvodnění tohoto nařízení se navíc týká možnosti „oprávněných z výživného“ uplatnit nároky na výživné i tehdy, pokud má „odpůrce“ svůj obvyklý pobyt v třetí zemi, takže se v tomto bodě odůvodnění nejedná o práva povinných k výživnému, nýbrž o práva oprávněných z výživného. Použije se proto definice pojmu „oprávněný“ v čl. 2 bodu 10 nařízení, podle kterého je oprávněným „fyzická osoba, která má nebo uplatňuje nárok na výživné“ (argumentace i z rozsudku ve věci C-501/20, M P A). Bod 15 odůvodnění nařízení přímo souvisí s článkem 6 nařízení, který se týká podpůrné příslusnosti členského státu, a nikoliv s článkem 3, který se nepoužije jako celek, protože vymezuje příslusnosti mezi členskými státy.

- 63 Na rozvedenou manželku navrhovatele, která je kanadská státní příslušnice, se unijní právo z uvedených důvodů nepoužije.
- 64 Případná pravidla stanovená mezinárodními smlouvami se na právní vztahy mezi účastníky řízení nepoužijí, protože není zjevné, že by oba státy uzavřely smlouvu v oblasti vyživovacích povinností.
- 65 Z toho vyplývá, že příslušnost pro rozhodnutí ve věci se určí podle ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém Bulharské republiky. Podle článku 11 KMČP ve spojení s jeho čl. 4 odst. 1 bodem 2 je pro rozhodnutí o návrhu bulharského státního příslušníka, jak je tomu v projednávané věci, příslušný bulharský soud.
- 66 Předkládající soud nesdílí názor Městského soudu v Sofii zastávaný v jeho rozhodnutí. Má pochybnosti, že by rozhodnutí sporu na základě závazných zjištění odvolacího soudu porušovalo ustanovení unijního práva, zejména nařízení č. 4/2009 o mezinárodní příslušnosti.
- 67 Podle tabulky o použití Haagské úmluvy o výživném z roku 2007 (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>) neplatí tato úmluva pro kanadskou provincii Québec. Úmluva bude od 1. února 2024 platit pro provincii Ontario, kde mají odpůrci adresu (přičemž není jasné, zda zde mají i obvyklý pobyt).
- 68 VZTAH K UNIJNÍMU PRÁVU, NEZBYTNOST VÝKLADU:**
- 69 Je nezbytné konstatovat, že v projednávané věci se jedná o občanskoprávní řízení s mezinárodním rozměrem, přičemž odpůrci jsou kanadští státní příslušníci a děti navrhovatele mají navíc bulharskou státní příslušnost.
- 70 Senát rozhodující ve věci pokládá několik otázek týkajících se jeho příslušnosti v těchto věcech, a sice zaprvé, zda odvolací soud správně považoval bod 15 odůvodnění nařízení za důvod k vyloučení použití nařízení ve vztahu mezi osobami, které mají pobyt na území členského státu Unie, a osobami, které tam pobyt nemají. Je třeba vzít v úvahu, že nařízení může mít obecnou platnost, která nezávisí na tom, zda jsou dotčení občané třetího státu, takže je nezbytné jej považovat za použitelné. Z tohoto důvodu je nezbytné přezkoumat, zda lze příslušnost bulharského soudu založit na článku 6 nařízení č. 4/2009., pokud jeden z účastníků je státním příslušníkem státu, který není členem Evropské unie, a oprávněný z výživného je příslušníkem třetího státu.
- 71 S ohledem na výklad odvolacího soudu je navíc nezbytné vyjasnit otázku, zda výraz „návrhy ve věcech výživného“ má být chápán tak, že zahrnuje i návrhy na změnu výživného v podobě jeho snížení. Pochybnosti o tom vyplývají z cíle nařízení chránit oprávněné z výživného a nikoliv povinné k výživnému, jak je formulován v bodech 9 až 11 odůvodnění. Nařízení proto musí být vykládáno v tomto smyslu, jak vyplývá z bodů 25 až 27 rozsudku ze dne 18. prosince 2014 ve spojených věcech C-400/13 a C-408/13, Sanders. Vyvstává proto otázka, zda se

ustanovení nařízení upravující příslušnost, nehledě na jeho článek 8, i s přihlédnutím ke skutečnosti, že jsou dotčeny nejen zájmy povinných k výživnému, nýbrž i zájmy oprávněných z výživného, použijí na řízení, v nichž je navrhováno snížení prisouzeného výživného. Pokud by ustanovení tohoto nařízení nebyla použitelná, pak by se použila vnitrostátní pravidla příslušnosti, která přiznávají povinnému k výživnému podstatně větší možnosti volby, pokud jde o místo, na kterém řízení zahájí, a tím by se ztížila obhajoba zranitelných oprávněných z výživného.

- 72 Ohledně použití čl. 8 odst. 1 nařízení, který zakazuje zahájení řízení o změně výživného v jiném státě, než je stát obvyklého pobytu osoby oprávněné z výživného, má senát rozhodující ve věci za to, že toto ustanovení nelze v současnosti použít, protože Kanada až do 1. února 2024 není smluvní stranou Haagské úmluvy z roku 2007. Po toto datu nebude tato úmluva každopádně platit pro provincii Québec, a v projednávané věci je pro soud velmi obtížné (protože mu není známa současná adresa odpůrců v Kanadě) zjistit, zda se obvyklý pobyt oprávněných z výživného nachází v provincii Québec nebo v provincii Ontario, kde bude Úmluva platit. Přistoupení některých kanadských provincií k Haagské úmluvě z roku 2007 každopádně není pro předběžné otázky relevantní z toho důvodu, že předkládající soud je při rozhodování o sporu v současnosti vázán zjištěními Městského soudu v Sofii a podle jeho názoru není nařízení na věci, jejichž účastníky jsou kanadští státní příslušníci, vůbec použitelné.
- 73 Pokud by nařízení mělo být použitelné na návrhy na snížení výživného, pak by bylo dále nezbytné vyjasnit, zda podpůrná příslušnost podle článku 6 platí i tehdy, když dva z odpůrců mají i jinou než společnou státní příslušnost. Zdá se, že cílem článku 6 je založit příslušnost na základě společné státní příslušnosti účastníků jako jediného možného hraničního určovatele pro případ, že neexistuje žádný jiný soud v Unii nebo v přidružených státech, který může o návrhu rozhodnout, přičemž je opět sledován cíl dát oprávněným z výživného možnost uplatňovat své nároky u soudu, který o nich může účinně rozhodnout. V případech, kdy oprávněný z výživného žije mimo Unii a návrh nesměruje k placení výživného, nýbrž k jeho změně v podobě snížení jeho výše, ovšem společná státní příslušnost není výhodou, nýbrž nevýhodou, a ačkoliv oprávněný z výživného nemá žádnou úzkou vazbu ke státu své druhé státní příslušnosti, musel by se proti tomu soudně bránit v tomto státě. Zdá se, že úvahy v bodech 30 a 45 rozsudku ze dne 5. září 2019 ve věci C-468/18, R proti P, nechrání zranitelnou osobu oprávněnou z výživného, takže je nezbytné přezkoumat, zda jsou „společnou státní příslušností“ ve smyslu článku 6 nařízení myšleny zcela totožné státní příslušnosti oprávněného z výživného a povinného k výživnému, nebo zda se toto ustanovení může použít i v případě několika státních příslušností, které jsou u účastníků řízení odlišné.
- 74 Konečně je nezbytné posoudit, zda je možné podat návrh na snížení výživného podle ustanovení o *forum necessitatis* podle článku 7 nařízení. Podle bodu 16 odůvodnění nařízení (ES) č. 4/2009 se toto ustanovení použije, pokud se nelze obrátit na soud, který by byl příslušný podle jiných ustanovení o příslušnosti, nebo pokud od navrhovatele nelze rozumně očekávat, že se na tento soud obrátí, což

předpokládá existenci „mimořádných okolností“. Vystává proto otázka, zda cílem není spíše ulevit pouze oprávněným z výživného, nikoliv ale povinným k výživnému, u nichž nemohou existovat mimořádné okolnosti vyžadující platbu výživného jako prostředku k zajištění jejich obživy. Je třeba připomenout, že takováto příslušnost není stanovena v žádném z jiných nařízeních, které upravují mezinárodní příslušnost ve věcech občanských nebo obchodních.

75 STANOVISKO PŘEDKLÁDAJÍCÍHO SOUDU

- 76 Podle názoru předkládajícího senátu není bulharský soud pro rozhodnutí ve věci příslušný z následujících důvodů:
- 77 Navrhovatel, který je bulharský státní příslušník, podal návrh na snížení nebo zastavení platby výživného, které mu jako povinnému bylo uloženo rozhodnutím Nejvyššího soudu provincie Québec, Kanada. Dva odpůrci, jeho děti mají bulharskou a kanadskou státní příslušnost, obvyklý pobyt ovšem mají v Kanadě. Je v zájmu oprávněných z výživného, aby věc byla projednávána tam, kde mají obvyklý pobyt, v současnosti ale není jasné, zda lze použít článek 8 nařízení, který stanoví výjimky, a odvolací soud učinil závazná opačná zjištění. Oprávněný z výživného je v této souvislosti osoba, které bylo přisouzeno výživné a je tedy slabší stranou v řízení. Jeden z účastníků řízení byl v době podání návrhu nezletilý. V zájmu dítěte musí být řízení vedeno ve státě, kde má dítě svůj obvyklý pobyt.
- 78 Podle názoru předkládajícího senátu nelze příslušnost bulharských soudů ohledně rozvedené manželky, která je kanadská státní příslušnice, založit podle kritérií nařízení (ES) č. 4/2009.
- 79 Skutečnost, že navrhovatel je povinný k výživnému, nemůže vyloučit příslušnost podle nařízení ve prospěch vnitrostátního práva a zejména ustanovení KMČP, jak uvedl Městský soud v Sofii ve svém usnesení, jímž předkládajícímu soudu uložil, aby ve věci rozhodl, protože je příslušný pro všechny tři odpůrce. Nařízení v plném rozsahu nahrazuje ustanovení KMČP o příslušnosti ve věcech výživného a podle názoru předkládajícího soudu je toto sjednocení nezbytné a důležité za účelem ochrany oprávněných z výživného.

Z těchto důvodů přijal Okresní soud v Sofii toto

USNESENÍ:

Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 SFEU předkládá žádost o rozhodnutí o těchto **PŘEDBĚŽNÝCH OTÁZKÁCH**:

1. Musí být bod 15 odůvodnění nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech vyživovacích povinností vykládán v tom smyslu, že

nebrání vnitrostátní judikatuře, podle které se mezinárodní příslušnost soudů pro návrhy ve věcech výživného pro osoby, které mají obvyklý pobyt v třetí zemi (v projednávané věci Kanada), určí podle vnitrostátního práva a nikoliv podle nařízení?

2. Musí být články 3 a 8 nařízení (ES) č. 4/2009 vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní judikatuře, podle které výraz „návrh ve věcech výživného“ nezahrnuje návrh na snížení výživného a články 3 až 6 nařízení se použijí pouze na návrhy na přiznání výživného?

3. Musí být článek 6 nařízení (ES) č. 4/2009 vykládán v tom smyslu, že výraz „společná státní příslušnost“ zahrnuje i případy, ve kterých jeden nebo několik účastníků řízení má dvojí státní příslušnost, nebo se týká pouze případů se zcela totožnými státními příslušnostmi?

4. Musí být článek 7 nařízení (ES) č. 4/2009 vykládán v tom smyslu, že nebrání domněnce „výjimečného případu“, pokud povinný k výživnému podá návrh na snížení výživného a oprávněný z výživného má obvyklý pobyt v třetím státě a kromě své státní příslušnosti nemá žádnou další vazbu na Unii?

[omissis]

[omissis] [řízení]